

THESES MISCELLANEAЕ

Quas

Cum Approbatione Amplissimae Fac. Philos. in Regia Academia Aboensis, ventilandas sistunt

AUCTOR

JOHANNES SCHMIDIUS, M. A.

Stockholmia Suecus,

Et

Respondens

PETRUS BONSDORF,

Wiburgensis.

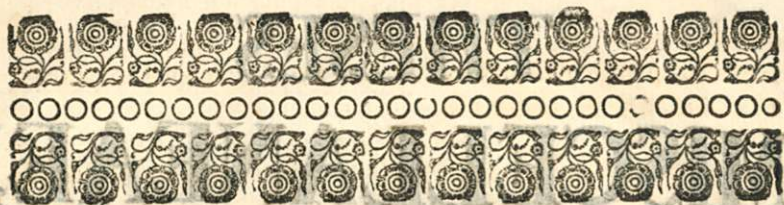
Die XI. Marti, Anno Christi MDCCXXXVII

Loco horisque consuetis.

A B O A E,

Excud. JOH. KIEMPE, Reg. Acad. Typ.

1738.

Thefis I.

Historia Literaria, omnibus literarum studiis non solum præmittenda est, verum etiam cum illis coniungenda.

Thef. II.

Historia Literaria non addiscitur propter se ipsam, sed propter alias literas.

Th. III.

Historia Literaria est Philosophice, immo, quantum possibile, Mathematicæ, nunquam vero sine iudicio tractanda.

Th. IV.

Postquam Conradus Gesnerus, aliique docti viri Helvetiæ, historiam literariam, etsi imperfecte satis pro illis temporibus excoluere, literæ ad fulgorem multo maiorem peruenere.

Th. V.

Vti Christian Wolfius iure meritoque est habendus pro summo Philosopho, quem orbis hactenus vidit, si edat scripta Philosophiæ Moralis, eadem industria, qua scripta Philosophiæ Theoreticæ iam edidit; sic studium Historiæ Literariæ, si secundum Methodum, quam ille suadet, tradetur, erit scientiis multo utilius.

Th. VI.

Etsi Galli Anglique Regios sumtus habeant, ad excolen-

Iendam Historiam literariam, velut omnia studia, tamen Germani priuatis sumtibus excoluerunt & excolunt eandem tam bene, velut illi.

Th. VII.

Etiamsi multa diaria Germanorum contra voluntatem Auctorum, antea finem ceperunt, quam ipsi voluerunt Auctores, hincque incompleta videantur, tamen inseruient, Historiam literariam philosophice in posterum tradituris, quam optime.

Th. VIII.

Tales Polyhistores, quales D. G. MORHOEVIUS seculo XVII. & JOH. ALB. FABRICIUS nostro, fuerunt, orbis eruditus non tam cito videbit; interim Historiam literariam philosophice in posterum tradituri, maiorem vtilitatem, orbi erudito, laboribus suis concilient; etsi per illorum nauatam industriam, hi ad tantum lumen peruenerint.

Th. IX.

Non speranda est perfecta Historia literaria, qualem PETRUS LAMBECIUS intendit, ante quam societas aliqua sese coniungat, ad illam componendam. Huic vero labori vel Galli Anglique, propter sumtus, qui tali operi impendantur, necessarios, sunt aptissimi; vel Germani propter diligentiam summam, quam adhibent in omni studiorum genere.

S. X.

Talis est status eruditionis nostra etate, in Gallia, Anglia atque Germania, ut maiori iure possit hæc vocari, ætas aurea, quam Ciceroniana propter latinam linguam.

S. XI.

Temporibus antecedentibus, sæcula quæuis sua habuerunt

4
erunt studia, a quibus κατ' ἐξοχήν, quoque nomen suum
habent, vt Barbara, Physica &c. sed per Philosophiam
Wolfianam, nostra ætas, vnico studiorum genere non
est celebris, sed per illam omnia studia, lucem cum
acceperunt haud exiguam, tum in posterum quoque ac-
cipient longe maximam.

§. XII.

Philosophia Wolfiana non est *Philosophia pigrorum*, vel
vana ambitione stultorum, quasi illam tractanti non o-
pus esset, aliorum euoluere labores. Sed illam tracta-
turus. nō Auctorem ipsum imitabitur, qui a iuuentute
euoluit scripta & vetustiorum & recentiorum. nō
Euitabit ansam a recto tramite recedendi, per stul-
titiā præcipitantiæ & auctoritatis, & sic per con-
tinuas meditationes demonstrationesque ad quotidi-
anam ingenii culturam crescet, ita vt hæc Philoso-
phia merito dici queat, *scientia possibilium, cur & quate-
nus esse possunt.*

§. XIII.

Experti aliqui Rectores scholarum in Germania sunt,
vt iuuenes, si a primis ætatis annis, instillentur princi-
piis Philosophiæ Wolfianæ, in studiis, anno ætatis suæ
decimo sexto tantos profectus iam fecerint, quantos A-
cademici studiosi vetustiores, antehac non fecerunt.

Th. XIV.

Sed habuit tamen hæc Philosophia persecutores, nihil
verò nocuerunt Wolfio. Plures etenim amicos habet
quam inimicos. De præstantia vero illius Philosophiæ
disputaturus, non a multitudine amicorum, sed ab ex-
cellentia Philosophiæ ipsius, sumet probationes.

§. XV.

Veriora sunt verba Cel. Pastoris Geneuensis JOH. JAC. KOETHENII, in principiis quibusdam Methaphysicæ Volfianæ, impressis Coloniae Allobrogum. MDCCXXXVII. & quidem in accessionibus, vbi reperitur epistola scripta ad C. Volfium. *In operibus tuis Philosophicis, Te metipsum superasti. Attigisti fere metam humani ingenii; Ultra hoc fastigium nulla alia Philosophia ascendere posse videtur; quam scholasticorum de Aristotele dicentium, illius scientiam superare limites ingenii humani.*

Th. XVI.

Eruditi, qui in orbe reperiuntur, constituunt rem publicam. Forma regiminis vero non conuenit statui Monarchico nec Democratico, verum potius Aristocratico.

Th. XVII.

Prima lex huius societatis esto: Quis se consecret aliorum vtilitati atque commodo. Hinc membris licitum non est, vnice persistere, antea inuentis, verum illorum debitum est, semper aliquid addere, semper magis quid inuenire.

Th. XVIII.

Optimum fulcrum reipublicæ literariæ est libertas. Maxima pestis vero est seruitus, siue oriatur ex adfectu ambitionis, siue pigritiæ, siue propriae commoditatis.

Th. XIX.

Male Auctor artis cogitandi dicit cognitionem symbolicam nil conducere ad claritatem idearum.

Th. XX.

Et si systema Harmoniæ Præstabilitæ habeat maximas difficultates, inter illa tamen, quæ innotescunt, maximam probabilitatem præ se fert.

Th. XXI.

Th. XXI.

Moralitas testamentorum in liberos, utique est fundata in Iure Naturæ.

Th. XXII.

Nullum argumentum Philosophum minus decet, vel est magis noxium, quam illud, quod ab invidia desumptum est.

Th. XXIII.

Veritas spectrorum utique est adstruenda.

Th. XXIV.

Amor Dei purus, quem quidam statuunt, est ens quoddam rationis.

Th. XXV.

Nemo melius promouit scientias, quam qui martyr ob illarum defensionem fuit.

Th. XXVI.

Genium seculi diuersum dari, probabiliter demonstrari potest.

Th. XXVII.

Nulla methodus tam apta est ad promouendas scientias, quam methodus scientifica.

Th. XXVIII.

Studium Physicum post Logicum merito est tractandum.

Th. XXIX.

Qui dicunt animam esse materialem, vel etiam de animæ existentia dubitant, sunt tam stolidi, ut ex hominum numero merito eximantur.

Th. XXX.

Principia Logicæ recentiorum sunt multo firmitiora, quam principia vetustiorum.

Th. XXXI.
Falsa est illa sententia, nil iam dici quod non dictum sit prius.

Th. XXXII.
Si rationem volumus excolere, tunc non solum imaginationis vim debemus compescere; verum etiam tales libros reiicere, in quibus male feriata imaginatio viget, talesque contra ea legere, qui methodo scientifica sunt conscripti.

Praecellentis Genii ac Ingenii Vir,

Dn. JOHANNES SCHMIDI,

Philosophiae Magister fingidissime.

Quos summus ille hominum PROMETHEUS, aeternum innuo ac providentissimum Numen, ex meliori fingere voluit luto, hos etiam in laudem suam, in dias luminis auras, semper praesferre aliis solet, quibus non volupe fumo patrio indormire, atrae caliginis succo vesci, humi repere & ad altiora frontem non eleuare. Te, Amice candidissime, igneo utpote donatum ingenio, Camoenis Upsilonensibus inuisis, patriis haud diu coerceri finibus, sed mature exteras adire terras, idem ille PROMETHEUS, ingeniorum censor aequissimus, gloriose voluit. Ad Rostochiense itaque Athenaeum, profectus es, a cuius inclutae sapientiae Professoribus, propitia prorsus Numine, tanta susceptus es gratia, ut ingenii ac eruditionis Tuae perspecta praestantia, dignum iudicauerint, qui mox fere ab accessu, philosophicis candecorareris honoribus & in numerum Docentium Academiae, statim collocatus fueris. Hinc altioribus Theologiae mysteriis initiandum condecorandumque, per celebres Jenensium Musae in sui consortium, non potuere non evocare auiuiores. Vix quosdam menses ibi degisti, antequam sub Ex-

cellen-

cellentissimi Theologi ac Philosophi D. JO. GEO. WALCHII moderamine, disputationem egregiae eruditionis theologiae, orbi erudito exhiberes. Patrios Lares praeclusti prorsus genio stimulante, cogitans recogitansque, etiam hos praecipue a quorundam inficetis homunculorum convitiis vindicare voluisti, edita ingentis doctrinae opusculo, de ingeniis Suecorum ad studia matris factisque, quod ipsum tot argumentis & flosculis, tam philosophicis, quam historicis ornasti, ut si temporis angustia, vel igneus moraeque omnis impatiens ingenii Tui fervor, stilum non nimis accelerassent, tale censendum foret, quod iure meritoque aeternitatem ferret indubiam. Cumque iam tum ad exemplum summorum Heroum literariorum, negotia severiora philosophica ac theologica, blandiori rei literariae studio temperares, eruditionis Tibi incitatore[m] atque aemulum quotidianum elegisti, magnum nostri temporis Polyhistor[m], Dom. GOTTLIEB STOLLIIUM, cuius quotidiano convitiis Te multum debere ingenue profiteris. Haud inaeque mirum, Te, Respublicae literariae, in Germania hodiernis Heroibus, brevi innotuisse. Hi quippe mox Te mellifluis salutarunt exoraruntque literis, ut commercium epistolicum cum illis coleres atque meditationes Tuas literarias, praecipue vero nova ex hyperboreo orbe illis communicares, & promissis & actu testantes, se orbi erudito, avariis suis, communicasse, quidquid a polita Tua manu unquam accipere potuerint. Currenti, addere calcar, opus non erat; floruisti sic intima amicitia, cum S. R. JOA. CHRIST. COLE-RO, magno illo dum viveret, & Literatore & Historiae ecclesiast. nostri temporis statore. Viget quotidiana amicitia cum Collega illius, pariter ac meritum ut & laborum literariorum aemulo & continuatore Viro Max. Rev. F. W. BARTHOLOMEI. Factis id ipsum, cum Excell. Lipsiensium literarum Promotore, JO. ERHARDO KAPPIO, cumque percelebri olim Pe-

9
Wapolitaneus musci membro, iam Hamburgensium Camoenarum ocel-
lo, JO. PET. KOHLIO, qui nomen Tuum publicis laudibus,
a quibusdam iam annis, in diario suo, quam maxime celebra-
vit. Prætergredior alios doctissimos viros, quorum testatum in
Te favorem per literas, ipse oculis inspexi. Quid dicam de san-
guinis Tuis colloquiis cum doctissimis in Germania viris, quorum
doctrinam non solum evebis, verum etiam nomina albo Tuo in-
scripta, memoria florenti colis & veneraris? At hoc modo non
solum monstrasti desiderium Tuum bene merendi de literis &
sacris & elegantioribus, verum industria Tua & ulterius se ex-
tendit. Indulta enim & iussu R. Fac. Th. Jen. in templo acade-
mico, studiasam Juventutem, sermonibus sacris aedificasti, inque
hoc Collegio Magistrorum, qui iunctis viribus, cum Professoribus
Fac. Th. pro rostris loquuntur & hos auditores tenent, non so-
lum ut membrum, verum etiam ut Senior & Director salutatus
es. Taceo Te in variis civitatibus Germanie, ut Lubecae, Wisma-
riae, Rostochii, populum, sanctis allocutionibus, multoties tam fe-
liciter tenuisse, ut Tui praesentiam eslagitarint, illamque honori-
bus condecorare promiserint.

Amore Patriae vero percitus ad Nos iterum radiisti. Popula-
rem vero, tanta doctrina auctum tantisque meritis, in tenera iu-
ventute, (aetatis annum vigesimum primum, vix egressum) flo-
rentem, omnes ingenui laetissimis acclamationibus exceperunt. Per-
specta solertia sic Tua singulari, augurati sumus, Te, insigne
decus olim conciliaturum officio, cui praeesse Deus Te voluerit, si-
ve academico, sive sacro, ad utrumque videlicet aptum & pa-
ratum. Nec fortuna Te prorsus fefellit, Nam enim post redi-
tum Tuum, munus sacrum, Te plane infacio, Tibi oblatum est, quod
praemia meritis condigna spondebat. Hec vero, quod male solent
plerique, non avide ac incaute adripuisti, sed conscientia sollicite
B
exami-

ex iminata, non illum ardorem, quem eiusmodi muneris sollicita
 & indefessa cura exposcit, in Te, intra illud tempus reperisti, quo
 deliberationis vacatio Tibi relinquebatur hincq; hac vice, non abs
 rentatione tale officium a Te declinasti. Accesserunt simul aliae
 circumstantiae id suadentes; corpus enim Tuum, multis vigiliis la-
 boribusq; defessum, non patiebatur, iteratis curis statim immergi,
 nec permittebant scripta a Te incepta interruptionem tam subita-
 nam. Cum vero vacaret officium sacrum, quod Viennae, inaul-
 tu Sacrae Maieftatis Sveciae, Legato, in gratiam Evangeli-
 sorum, concessum est, quodque ingenium Tui simile requirit, in-
 ter illius competitores honeste Te stitisti, multis rationibus alli-
 citus; cum vero sors benigna faveret alii doctissimo viro, Acade-
 miae Lipsiensis alumno, studia Tua, cursu non interrupto, conti-
 nuasti simulque decrevisti, Upsaliam, magnum illud eruditio-
 nis delubrum, per tempus byemale adeundi. Nescio vero, quo
 fato contigerit, ut nos amici Tibi suaderemus impensus eligendi
 Aboense Lyceum. Post adventum tuum vero non patuit, num ibi
 diutius permanere, num vero iter Tuum cito ad nos iterum accele-
 rare gestias. Ut nunquam Maecenas & Musagetae, iusti ac-
 quique censores Tibi defuerunt, sic & illos in posterum, labores
 Tuos condignis praemiis condecoraturos, numquam desperabimus.
 Vale, Amicorum optime, & numquam immemor esto

Tui
 Dabam Holmiae αὐτοῦ χειρῶν,
 d. 11. Dec. MDCCLXXXVII, ERICI JULII BIOERNERI.

